

ZPRÁVY

LAUDACE
MUDr. JANĚ PAŘÍZKOVÉ, DrSc.

Profesorka MUDr. Jana Pařízková, DrSc. se v tomto roce dožívá významného životního jubilea. Již jako studentka pracovala jako pomocná vědecká síla ve Fyziologickém ústavu 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Praze. Tam také promovovala. Po promoci pracovala ve Výzkumném ústavu tělovýchovného lékařství a v Laboratoři funkční diagnostiky 1. lékařské fakulty UK. Jejím hlavním zájmem bylo studium složení těla. Podílela se na prvním měření složení těla u různých populačních skupin pomocí hydrodenzitometrie a kožních řas a to ve vztahu k příjmu a složení potravy a pohybové aktivitě. Zvláštní zájem věnovala skupině sportovců a obézních. Adaptační změny tělesného složení ve vztahu k pohybové aktivitě sledovala i na experimentálním modelu laboratorních zvířat již od fetálního období až do dospělosti. Paní profesorka je známa nejen české lékařské veřejnosti. Byla hostujícím profesorem na univerzitách ve Španělsku, USA, Itálii a Mexiku. Je autorkou 20 monografií. Některé z nich, např. *Nutrition, physical activity and health in early life a Childhood obesity: prevention and treatment*, vyšly v USA v CRC Press již ve 2. vydání. V naší republice vydala v r. 2007 s prof. L. Lisou, DrSc. v nakladatelství Galén monografii *Obezita v dětství a dospívání: terapie a prevence*. Je autorkou více než 550 vědeckých publikací, které jsou často v zahraniční literatuře citovány. Účastní se mnoha domácích a zahraničních kongresů, většinou jako pozvaný řečník. Úzce spolupracovala se WHO, účastnila se jako hostující profesor na mezinárodním kurzu výživy a hygieny v Indii, byla členem panelu expertů SZO a FAO. Je nositelkou zahraničních cen – Pamětní medaile UK, ceny rektora UK, Mezinárodní medaile Aleše Hrdličky, čestnou členkou Obezitologické společnosti ČLS JEvP. Je členkou mnoha zahraničních společností a členkou redakčních rad řady odborných časopisů, jejichž výčet přesahuje výrazně rozsah tohoto sdělení.

Vedle této své ohromně rozsáhlé vědecké činnosti má paní profesorka mnoho dalších aktivit. Je vášnivou čtenářkou. V dětství i během studia medicíny se věnovala hře na klavír a kladný vztah k hudbě ji neopustil. Má velmi krásný vztah i k výtvarnému umění. Zná dobře nejen české operní scény a české galerie, ale vzhledem k tomu, že je často zvána k přednáškám a na vědecká shromáždění mimo republiku, zná i četné operní scény a galerie zahraniční. Miluje pobyt v horách, i když po úrazu kotníku se aktivnímu sportu již nemůže věnovat. Obdivujeme její stálou duševní i tělesnou aktivitu a přejeme jí, aby byla takto činná ještě mnoho dalších let.

Za pediatrii a dětské obezitology
 Radka Lisá, Endokrinologický ústav Praha

K 90. NAROZENINÁM
doc. RNDr. ANNY LORENCOVÉ, CSc.

Dne 5. března 2011 se dožila krásných devadesáti let bývalá vedoucí Oddělení antropologie Katedry zoologie a antropologie Přírodovědecké fakulty tehdejší Univerzity Jana Evangelisty Purkyně (Masarykovy univerzity v Brně) – paní docentka RNDr. Anna Lorencová, CSc. Zájem o studium přírodních věd přivedl Annu Lorencovou (narozena 1921 v Poličce) na Antropologický ústav, kde pod vedením profesora Vojtěcha Suka a profesora Jindřicha Antonína Valšíka získala cenné zkušenosti jak pro budoucí vědeckou, tak i pro pedagogickou činnost. V roce 1950 úspěšně obhájila rigorózní práci *Příspěvek k poznání morfologie kštiny Lužických Srbů*, na jejímž základě získala titul RNDr. Své odborné vzdělání završila v roce 1966 habilitační prací s názvem *Antropologické poznatky o nálezech deformovaných lebek z tzv. doby stěhování národů na území Moravy*. Do roku 1986 pracovala jako vedoucí Oddělení antropologie Katedry zoologie a antropologie (od roku 1969 jako vedoucí oddělení v rámci Katedry biologie živočichů a člověka).

V pedagogické činnosti se docentka Lorencová zaměřila na přednášky z fyzické antropologie jak pro studenty antropologie Přírodovědecké fakulty, tak i pro studenty archeologie Filozofické fakulty MU. Ve vědecko-výzkumné činnosti se věnovala historické antropologii i antropologii živého člověka. V rámci historické antropologie studovala populace z Pohanska u Břeclavi, Znojma-Hradiště, Těšetic a dalších významných archeologických lokalit. Kromě studia vymřelých populací se věnovala i problematice živého člověka, byla soudní znalkyní v oboru antropologie a zpracovávala posudky v paternitních sporech. Věnovala se také studiu dvojčat a izolátů, podílela se na výzkumech fyzického stavu československé populace pořádaných u příležitosti spartakiád a aplikací v průmyslové antropologii. Intenzivní pedagogickou, vědecko-výzkumnou a organizační činností byla mezi prvními členy nově založené Československé společnosti antropologické a aktivně se účastnila práce ve výboru brněnské pobočky i akcí pořádaných ČSA uchovala na Přírodovědecké fakultě přes období ideologické intolerance vůči celostní antropologii kontinuitu výuky antropologie a výzkumu člověka a jeho populací, takže v nových poměrech po listopadu 1989 mohla být antropologie poměrně rychle obnovena v původním výměru samostatného multidisciplinárního oboru. Z díla: *Lužičtí Srbové*, sv. III (1959), *Lužičtí Srbové*, sv. V (1960), *Výška těla moravské průmyslové populace* (s Janem Benešem 1974), *Základní tělesná charakteristika průmyslové populace v Ostravě a v Brně* (se spoluautory 1974), *Těšetice-Kyjovice: Únětické pohřebiště v Těšeticích-Vinohradech* s Janem Benešem a Vladimírem Podborským.

Pro svou celoživotní práci je možno bezesporu docentku Annu Lorencovou označit za významnou a výraznou osobnost české antropologie, která reprezentovala a propagovala náš obor nejen v České republice, ale i na mezinárodním fóru.

V posledních letech jsem měla možnost setkávat se s paní docentkou každoročně u příležitosti jejích narozenin. Vždy jsem ji našla v dobré kondici i náladě a probíraly jsme spolu novinky v naší antropologii, o kterou se stále paní docentka živě zajímá.

Za celou českou antropologickou veřejnost přeji paní docentce Anně Lorencové do dalších let hlavně pevné zdraví a ještě hodně radostných a šťastných dní.

AD MULTOS ANNOS

Ladislava Horáčková,
 vedoucí Oddělení lékařské antropologie
 Anatomický ústav LF MU, Brno

ŽIVOTOPIS EUGENA STROUHALA

Eugen Strouhal se narodil 24. ledna 1931 v rodině chirurga v Praze. Po dokončení obecné školy v Praze I studoval na I. státním Masarykově reálném gymnáziu v Křemencově ulici v Praze II. Po jeho zrušení pokračoval ve studiu posledním ročníkem na Vančurově gymnáziu na Smíchově (maturita 1950). Na Univerzitě Karlově v Praze absolvoval studium na Fakultě všeobecného lékařství (1956) a externě na Filozoficko-historické fakultě obor prehistorické archeologie (1959).

Po lékařské promoci nastoupil do práce na umístěnou jako lázeňský lékař ve Františkových Lázních (1956–1957). Na konkurs získal místo odborného asistenta prof. B. Krajníka na Ústavu lékařské biologie lékařské fakulty UK v Plzni (1957–1960). V roce 1960 se vrátil k praktické medicíně jako sekundář radioizotopového oddělení Výzkumného ústavu endokrinologického v nemocnici v Praze-Motole. Při tomto zaměstnání využil možnosti seznámit se s prací některých dalších lékařských oborů, čímž si rozšířil klinické znalosti, které mu byly užitečné při následující činnosti v Egyptě.

V roce 1961 byl konkursem přijat za člena Československého egyptologického ústavu UK v Praze a Káhiře, kde vykonával funkci expedičního lékaře a současně archeologa i antropologa. Jeho první publikace o antropologii žijících Egyptanů získala cenu děkana Filozoficko-historické fakulty UK (1963). Mimo práce na výzkumu Pthahšesovy mastaby v Abusíru u Káhiry se zúčastnil příprav a průběhu tří archeologicko-epigrafických expedic do Nubie v rámci Mezinárodní akce na záchranu nubjských památek UNESCO (1961, 1964, 1965). Navíc inicioval, u egyptských institucí vyjednal a organizoval dvě egyptsko-československé antropologické expedice do Nové Nubie v oblasti u Kom Omba s paritním zastoupením Slováků a Čechů v československém týmu (1965, 1967). V souvislosti s přípravou členů egyptského týmu uspořádal spolu s prof. J. Valšíkem semestrální kurs základů antropologie v Anatomickém ústavu Lékařské fakulty Kasr el-Aini Káhirské univerzity v Gíze (1965). V roce 1968 dokončil postgraduální studium fyzické antropologie na Katedře antropologie Přírodovědecké fakulty univerzity Komenského v Bratislavě.

Po období Pražského jara 1968 Strouhal odmítl nátlak děkana Filozoficko-historické fakulty UK v Praze ke vstupu do KSČ a přijal jako nestraníka nabídku ředitele E. Herolda nastoupit do Náprstkova muzea, složky Národního muzea v Praze. V něm zůstal zaměstnán po celých 24 let (1969–1992).

V muzeu založil nové Oddělení pravěku a starověku Přední Asie a Afriky a stal se jeho vedoucím. Během jeho sbírkotvorné činnosti vzrostla sbírka oddělení z 600 na 12000 předmětů, z nichž velká část pocházela z československých výzkumů v Egyptě. Všechny zkatologizoval v evidenci 2. stupně a část jich zadával k restaurování. Na jejich základu vytvářel scénáře a organizoval 6 velkých výstav, kolem 20 měsíčních výstavek a podílel se i na dvou kolektivních výstavách. Publikoval dlouhou řadu archeologických, antropologických i paleopatologických vědeckých i populárně vědeckých článků a 8 knih, z nichž dosáhla největšího úspěchu jeho publikace „Život starých Egyptanů“ (první české vydání 1989). Do roku 2007 vyšla v 19 vydáních v 9 jazycích v 12 státech (např. i v USA a v Japonsku). Získala cenu J. Rothbauma jako nejlepší kniha roku 1992 nakladatelství Oklahoma State University v Normanu v USA.

Během této doby dokázal Strouhal přesvědčit nadřazené orgány, jednou dokonce tehdejšího ministra kultury, aby mohl přijmout pozvání k dlouhodobým výzkumným záměrům v zahraničí. Nejprve šlo o zpracování rozsáhlých antropologických souborů z rakouských vykopávek v Sajále v rámci nubjské záchranné akce UNESCO (1969–1970, 1985, 1989).

Stipendium z nadace Aleše Hrdličky ve Smithsonian Institution ve Washingtonu mu umožnilo zpracovat Hrdličkou přivezené série z egyptského Lištu a Chárgy jakož i další egyptské kostrové materiály v různých institucích.

Strouhalův vědecký zájem se během jeho činnosti postupně přesouval od archeologie přes antropologii k paleopatologii, a to především starého Egypta a Nubie. V době svého stipendijního pobytu v USA byl pozván k účasti na pítvě staroegyptské mumie v Detroitu. Tam mohl aplikovat zkušenosti získané výzkumem staroegyptských mumii v československých sbírkách, který krátce předtím uskutečnil s pomocí L. Vyhnánka (1971–1972). Po skončení pítvy se deset jejích protagonistů pod vedením dr. A. Cockburna rozhodlo 2. února 1973 založit Paleopatologický klub, po půl roce přejmenovaný na asociaci. Strouhal se tím stal jejím jediným evropským zakladatelem. Tímto aktem vznikl nový nezávislý obor na průsečíku archeologie, antropologie a lékařských věd. Strouhal jej ve spolupráci s L. Vyhnánkem, M. Stloukalem a H. Hanákovou rozvíjel po návratu v Československu. V 70. letech získal ke spolupráci A. Němečkovou, která založila na plzeňské lékařské fakultě paleohistologickou laboratoř, tehdy druhou v Evropě. Další spolupracovník P. Klír na Ústavu soudního lékařství UK a Institutu pro další vzdělávání ve zdravotnictví rozvíjel metody určování krevních skupin. V roce 1983 se v Národním muzeu v Praze konalo první československé paleopatologické sympózium, zorganizované M. Stloukalem, se Strouhalovou aktivní účastí.

V egyptském terénu pokračovala Strouhalova externí spolupráce s expedicemi Československého egyptologického ústavu do Abusíru u Káhiry, nyní hlavně v oboru antropologie. Postupně ji rozšířil na pozvání expedice Společnosti pro výzkum Egypta (Londýn) spolu s Muzeem starožitností a Univerzity v Leidenu (Nizozemí) během vykopávek tehdy nově objevené nekropole Nové Říše v Sakkáře (1976, 1979, 1982, dále pak každoročně v letech 1991–2002 s výjimkou 1998).

V letech 1969–1973 působil Strouhal i jako externí pedagog Univerzity 17. listopadu v Praze, kde přednášel anglicky a francouzsky prehistorii Afriky pro zahraniční studenty. Na dalších 15 let nesměl další pozvání k přednáškám pro studenty přijímat, s jedinou výjimkou, a tou byl semestrální kurz antropologie na Univerzitě v egyptské Alexandrii (1979). Zákaz prolomil prosazením semestrálního kurzu základů paleopatologie ve spolupráci s L. Vyhnánkem na I. lékařské fakultě UK (1988–1989).

Po sametové revoluci byl v důsledku úspěchu těchto přednášek povolán zpět na UK proděkanem R. Čihákem, tentokrát do Ústavu dějin lékařství I. lékařské fakulty. V něm působil první tři roky na půl úvazku a pokračoval v práci v Náprstkově muzeu. Když byl jmenován přednostou ústavu, místa v muzeu se koncem roku 1992 vzdal.

Ústav převzal Strouhal v personálně i materiálně okleštěném stavu, který se mu podařilo rozšířit. Obnovil jeho pedagogickou činnost, která se rozvinula nejen přednáškami pro začátečníky („Úvod do studia lékařství“), ale i formou výběrových semestrálních kurzů „Přehledu dějin lékařství“ a „Základů paleopatologie“ pro vyspělé posluchače 4. ročníku. Strouhal v nich přednášel nejen pro posluchače lékařství, ale i antropology z Přírodovědecké fakulty UK a další zájemce. Pro egyptology pořádal občasně cykly přednášek „Antropologie starého Egypta“ na Filozofické fakultě UK. Souběžně s činností v Ústavu dějin lékařství přijal Strouhal nabídku rektora Západočeské university v Plzni, kde jednou až dvakrát týdně působil v rámci přednášek a praktik z fyzické antropologie a vyhlásil i přednášku z kulturní antropologie starého Egypta. Od roku 1993 podnes přednáší Strouhal v cyklech „Univerzity 3. věku“ 1. LF UK.

Ve spolupráci s členy organizačního výboru uspořádal Strouhal 2. česko-slovenské sympozium z dějin medicíny, farmacie a veterinární medicíny v Benešově u Prahy (1996).

U příležitosti 650. výročí založení UK připravil Strouhal se spolupracovníky 12. evropskou konferenci Paleopatologické asociace v Praze a Plzni (1998).

Z politických důvodů nebylo Strouhalovi, který nebyl „perspektivním kádrem“, dovoleno vedením a stranou Národního muzea ani po podání druhé žádosti obhájit dizertaci o archeologickém výzkumu vesnické komunity ve Vádi Kitmě v egyptské Núbii (1984). Na výzvu polských kolegů ji přihlásil k obhajobě na Fakultě archeologie Varšavské univerzity, kdy byl Strouhalovi v r. 1991 udělen vědecký titul „doktor habilitowany“. V témže roce práci, doplněnou o kulturně a sociálně antropologické aspekty, obhájl také na FF UK v Praze, kde tím získal vědeckou hodnost DrSc.

O rok později podal Strouhal dizertační práci o diachronním vývoji populace egyptské Núbie, kterou obhájl na Přírodovědecké fakultě UK a stal se tak docentem antropologie. Po dalších třech letech byl jmenován na základě předloženého souboru publikovaných prací z paleopatologie profesorem dějin lékařství a lékařské deontologie (1995).

I v novém postavení mohl díky pochopení vedení 1. lékařské fakulty UK pokračovat ve výzkumu v egyptském terénu ve spolupráci s českými, anglickými, nizozemskými, francouzskými, německými, australskými a americkými expedicemi. Zabýval se zpracováním lidského kostrového materiálu nejen z antropologického, ale především z paleopatologického hlediska, i sběrem dokladů ke staroegyptskému lékařství. Vedle toho se mu naskytla příležitost identifikovat či studovat kostrové pozůstatky nebo mumie významných osobností jako králů Raneferefa, Džosera, Džedkare Isesiho, Seqenenrea Tao, Smenchkarea a Ramesse V., jakož i několika královen, princezen, významných hodnostářů a kněží.

Jako přednosta ústavu se Strouhal stal členem vědeckých rad 1. LF UK, Filozofické fakulty ZČU v Plzni a Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci, dále oborových rad antropologie a egyptologie UK v Praze a několik let působil v historické sekci Grantové agentury ČR v Praze. Tatáž instituce mu v roce 1992–1994 poskytla grant ke studiu historie a paleopatologie nádorů, zvláště zhoubných, který využil mj. na dvě výzkumné cesty do Anglie a Skotska, kde nasbíral cenný materiál.

Strouhal pracoval aktivně i v redakčních radách čtyř vědeckých časopisů, Zpráv československé orientalistické společnosti (1969–1989), brněnské Anthropologie (od roku 1986 podnes), italského Journal of Paleopathology (od roku 1987 podnes) a anglického International Journal of Osteoarchaeology (1991–1999).

I když byl od roku 1999 penzionován, pokračoval Strouhal v dosavadní činnosti ještě do podzimu 2003, kdy onemocněl vážnou chorobou (erysipel komplikovaný sepsí z nákazy v Egyptě), po jejímž téměř zázračném překonání se rozhodl přerušit pracovní poměr a další činnost koncentrovat v domácím prostředí. Zde pokračuje především v psaní rozsáhlejších publikací, k němuž se během aktivní činnosti nedostal.

První česká učebnice „Základy paleopatologie“ L. Horákové, E. Strouhala a L. Vargové vyšla roku 2004. Po dokončení zpracování materiálu egyptsko-československých expedic do Núbie vydal Strouhal laskavostí časopisu Anthropologie svou monografii „Antropologie egyptských nubijských mužů“ (2007). Kniha E. Strouhala a A. Němečkové „Trpěli i dávní lidé nádory? Historie a paleopatologie nádorů, zvláště zhoubných“ shromáždila poprvé materiál 188 případů zhoubných nádorů z vlastních výzkumů a literatury (2008) a její anglické znění je připraveno do tisku. Ve spolupráci s egyptology B. Vachalou a H. Vymazalovou publikoval Strouhal knihu „Lékařství starých Egyptanů I. Chirurgie a péče o matku a dítě“ (2010), jejíž anglická verze je v jednání.

Strouhal byl jmenován čestným členem rakouské Antro-

pologické společnosti ve Vídni (1969), Španělské antropologické společnosti v Madridu (1980), Švédské společnosti pro historii medicíny ve Stockholmu (1985), Polské antropologické společnosti ve Varšavě (1988), Rakouského archeologického ústavu ve Vídni (1991), Společnosti pro dějiny věd a techniky v Praze a její pobočky v Plzni (2001), Společnosti pro pojivové tkáně České lékařské společnosti Jana E. Purkyně (1992) a České antropologické společnosti (2006), v níž pracoval nejaktivněji, a to i ve funkci místopředsedy. Byl nebo je řádným členem dalších 12 domácích, zahraničních a mezinárodních vědeckých společností.

Za svou činnost byl Strouhal odměněn Hrdličkovou pamětní medailí (1981), Michalowského jubilejní medailí (1987), třemi medailemi 1. lékařské fakulty a medailí UK k 650. výročí jejího založení (1998), stříbrnou medailí Lékařské fakulty UK v Hradci Králové (2001), medailí Bernarda Bolzana (2001) a medailí Lékařské fakulty UK v Plzni (2005). Rektorem UK byl nominován spolu s E. Vlčkem na mezinárodní Balzanovu cenu (1999).

Rozsáhlá Strouhalova bibliografie obsahuje 347 vědeckých článků, 202 populárně vědeckých článků, 13 vědeckých monografií a 3 cestopisy, jakož i 292 referátů z vědeckého života a 250 recenzí.

IN MEMORY OF PROFESSOR ZBIGNIEW DROZDOWSKI ON HIS 80th BIRTHDAY

Ryszard Asienkiewicz

Department of Physical Education,
University of Zielona Góra, Poland

Professor Zbigniew Drozdowski (25. 1. 1930 – 21. 9. 2004)

Professor Zbigniew Kazimierz Drozdowski was born on 25 January 1930 in Sieraków Wielkopolski. He graduated from High School in Międzychód in 1949. He studied anthropology at Adam Mickiewicz University, Faculty of Mathematics and Natural Sciences, and in 1952 he was awarded his master's degree in anthropology. At this university he wrote his doctoral dissertation titled „Fluctuations in daily height and weight of the participants of training camps organised by Higher School of Physical Education in Poznań” and in 1960 he was awarded a Ph.D. Also at the same university he was habilitated in 1964 for his dissertation „Morphological basis of selection processes at the Higher School of Physical Education in Poznań against sports section.” In 1971 he was awarded the academic title of associate professor, and full professor in 1988.

In the years 1950–1952 being a student Zbigniew Drozdowski was also a volunteer-assistant in the Department of Anthropology, University of Poznań. He was taught the mysteries of anthropology by the creator of the Polish Anthropological School, prof. Jan Czekanowski, and the issues of developmental and comparative biology by professor Michał Ćwirko-Godycki. After graduating in 1952 he joined the Higher School of Physical Education (later Eugeniusz Piasecki's Academy of Physical Education) in Poznań, as a senior assistant, and then went through all the steps of scientific career up to a professor degree.

For 17 years professor Zbigniew Drozdowski held honourable academic functions: a deputy dean, dean, deputy rector and rector. For 34 years he headed the Department of Anthropology and Biometry at the Faculty of Physical Education, the Academy of Physical Education in Poznań. At the Department of Physical Education in Gorzów Wielkopolski he organized and cared for the Institute of Anthropology and Biometry for 29 years. At the University of Szczecin he headed the Department of Anthropology for eight years. Apart from extensive university responsibilities professor also held honourable national functions: in the years 1971–2004 he was a member and then chairman of the Committee of Anthropology, Polish Academy of Sciences (1975–1987); he was a member of the Central Council of Science, Higher Education and Technology; a member and deputy chairman of the Central Council of Science and Higher Education; a member and chairman of the Council for Higher Education of Physical Culture; the chairman of the Committee of Physical Culture at Polish Academy of Sciences; he was a member of the Central Commission for Scientific Titles and Degrees for three terms. He was a member of numerous scientific societies (including the European Anthropological Association, Polish Anthropological Society, Polish Scientific Society of Physical Culture, Polish

Biometric Society, Association of Sport Kinetics, International Academy of Integrative Anthropology), editorial boards (Physical Education and Sport, Biology of Sport), editorial and scientific committees (Anthropological Review, Studies in Physical Anthropology). In the years 1975–1992 he directed the editorial policy of the Academy of Physical Education in Poznań, acting as the Chairman of the Academy Publishing Board. Despite being so busy Professor Drozdowski always found time to help his students, Ph.D. students and younger colleagues (Janusz, 2003).

The scientific achievements of prof. Zbigniew Drozdowski include 540 publications, most of which are original studies (including 28 monographic books). His publications refer to anthropology of sport, and in particular morphofunctional determinants and consequences of human activity, biological effects of processes occurring in human population, chronobiological basis of human activity, and biological effects of socioeconomic transformation taking place in Central Europe. As professor Antoni Janusz writes, the most valuable feature of professor Drozdowski's scientific work is its synthetic nature. He concentrated his interest on issues connecting anthropology with physical culture for 50 years since the time of his cooperation with Jan Czekanowski and Michał Ćwirko-Godycki (Janusz, 1998).

Professor Zbigniew Drozdowski conducted multi-aspect research, which resulted in the creation of concepts and theories on the application of anthropological sciences in physical education. He popularized anthropometry (“Anthropometry in physical education”) in physical culture, which was an incentive to develop techniques for measurement of human motor skills as the biological properties of the human body, and creating control tools for morphofunctional effects of variable human physical activity. Then, on the basis of his morphofunctional research into determinants and effects of human physical activity he wrote numerous synthetic studies including “Anthropology of sport. Morphological basis for physical education and sport”, “Anthropology and motor rehabilitation”, “Biological rhythm in physical education and sport”, “Introduction to the theory of sports results”, most of which have been published many times.

Teaching was the area where professor Drozdowski built anthropology of sport in all its aspects the most effectively; he taught students of physical education, tourism, recreation and rehabilitation. He was also the author of proprietary curricula of physical culture.

Professor Zbigniew Drozdowski made a huge contribution to the education of graduates of Poznań Academy of Physical Education, a large number of academic teachers, doctors, associate professors and professors. His doctoral seminars (858 meetings all together, he ran the first one together with prof. Ćwirko-Godycki in 1964 and the last one on 10 September 2004) were very popular, and they attracted his students, doctoral students from various academic centres in Poland, future researchers, teachers of physical education, coaches and those who were interested in anthropology of sport. Professor created his own school of educating scholars, which was well-known in Poland and abroad. For his closest colleagues he was not only a supervisor and teacher, but also a friend, colleague and tutor. Professor Zbigniew Drozdowski supervised 92 doctors of philosophy (the first one was professor. Eugeniusz Wachowski, who was awarded a Ph.D. degree on 23 April 1967, and the last dr Ewa Rębacz, awarded a Ph.D. degree on 22 April 2004). The author of the memoirs was 81st doctor of philosophy supervised by Professor. Among his Ph.D. students, ten were habilitated, and 11 won scientific titles (Ziółkowska-Łajp, 2004).

For his scientific, educational and organizational achievements professor Zbigniew Drozdowski was twice

PŮVODNÍ PRÁCE

awarded the highest academic honour – an honorary doctorate by the Senate of the Academy of Physical Education in Wrocław on 22 Nov 1998 and the Senate of the Academy of Physical Education in Poznań on 15 April 2004.

Promoter, prof. Wiesław Osinski in the eulogy for professor Kazimierz Zbigniew Drozdowski at the presentation of Honorary Doctor at the Academy of Physical Education in Poznań (Drozdowski, 2003) said, “I think Professor Zbigniew Drozdowski can and should be seen as the heir of the enlightened minds of the greatest scholar who at the beginning of the twentieth century, in a courageous, ardent and tireless way argued the need to create academic education and develop scientific research into physical education first, and later motor rehabilitation, sport, recreation and tourism. Professor, today you are certainly a great authority as a man of science, an original and versatile thinker, encompassing various areas of the most important generalizations in the sciences of physical culture. We admire you, professor, as an expert, researcher and co-founder of Polish physical anthropology, active in its various areas, worried about the ethical foundations of science, conscious of challenges and threats facing the civilization and culture at the beginning of the twenty-first century”. In his professional life professor valued academic tradition, seriousness and ethos of higher education the most. Honos habet onus, honour is burdened with responsibility – Professor seemed to think and say.

In the world of anthropology and physical culture, professor Zbigniew Drozdowski is viewed with respect and appreciation for his diligence, fairness, objectivity, tact, and above all for the great personal kindness and modesty.

Literature

JANUSZ A., Doktorat honoris causa AWF we Wrocławiu dla profesora Zbigniewa Drozdowskiego. *Anthropological Review*, 1998, vol. 61, pp. 117–118.

Zbigniew Kazimierz Drozdowski doktor honoris causa Akademii Wychowania Fizycznego im. Eugeniusza Piaseckiego w Poznaniu. AWF, Poznań 2003.

ZIÓŁKOWSKA-ŁAJPE., Zbigniew Drozdowski (1930–2004). *European Anthropological Association*, 2004, vol. 4, p. 25.

BIRTH BODY MASS AND OBESITY OF CHILDREN AT KINDERGARTEN AGE

Urszula Czerniak, Anna Demuth,
Magdalena Krzykała, Ewa Ziółkowska-Łajp

Department of Anthropology and Biometry,
University School of Physical Education in Poznań, Poland

Abstract

Fetus age is the most precise criteria describing the matter of biological maturity of newborn (Kornafel, 1995). Proper pregnancy, directly combined with undisturbed progression of fetus lasts for 270–280 day and ends up with birth of healthy child. One of the most important stages of ontogenesis is passing the birth selection boundary, understood as birth of a healthy newborn baby, capable of all basic life functions as well as body dimensions and mass growth proper to biological age in the stage of progressive development.

The aim of this work is the estimation of dependence between birth body mass with the level of obesity among children at kindergarten age.

Research material consists of retrospective data gathered from health registers and measurements done in 2007 among 62 girls and 58 boys at the age from 3 to 6 in one of Poznań kindergartens (Poland). The level of biological development was estimated on the basis of researched morphologic characteristics values, while the state of birth maturity was described by fetus maturity and birth body mass.

Significant differentiation of physical development was stated among researched children concerning the birth maturity. Conducted analyzes show, that the element conditioning obesity of children at kindergarten age is the advanced biological maturity which is the result of fetus development time period.

Key words: biological maturity, children obesity, birth body mass, gestation age

Introduction

From the point of view of physical development the process involving an increase in body weight and dimensions is defined as growth. As a result, it is a manifestation of external effects of ontogenetic development process (differentiation, maturation), which can be defined in terms of numbers. One of the most important stages of ontogenesis is passing the birth selection threshold, defined as a birth of a mature newborn, able to independently undertake the basic life functions and increases of body weight and dimensions appropriate for the biological age in the stage of progressive development.

The authors point the appearance of too low birth mass of newborn as well as significant overweight at moment of birth (Falk et al., 1989; Fuchsová et al., 2008).

For a few decades a significant increase in occurrence of overweight and obesity has been noted in most countries of the world. This relates not only to adults, but also the population at the developmental age. Nowadays, 22% of children and youths in the United States, 6–20% in Europe and 2.5–15% in Poland are overweight (Bielicki et al., 1997; Jeschke, 1972; Riebel, 1976). This is caused by an increased consumption of food and lower physical activity (Bielicki et al., 1981). These factors are listed as the most important, although there are a number of other factors which significantly contribute to the phenomenon of obesity in children and youths (Demuth, Wieliński, 2000; Jedlińska, 1987; Młyńska, 2000).